

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu

**Charakteristika a specifika terénního triatlonu se
zaměřením na analýzu vývoje v letech 2002 - 2008**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Lenka Zemanová

Zpracoval:

Jiří Procházka

PRAHA SRPEN 2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a za použití literatury uvedené v seznamu bibliografické citace a zkušeností ze své praxe.

Jiří Procházka

Touto cestou bych chtěl poděkovat Mgr. Lence Zemanové za odborné vedení práce, za praktické rady a za možnost využít její zkušenosti v této problematice. Bez spolupráce výše jmenované by tato práce nevznikla.

Svoluji k zapůjčení své bakalářské práce ke studijním účelům. Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatelů, kteří musí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Datum	Jméno a příjmení	Adresa	Číslo OP

Motto:

V Xterre člověk jede za svoje - není se kde schovávat a vyvážet se. Čím těžší terén tím jsou zážitky lepší (Etriatlon, 2005).

ABSTRAKT

Název:

Charakteristika a specifika terénního triatlonu se zaměřením na analýzu vývoje v letech 2002 - 2008

Cíl práce:

Cílem této práce je pomocí výsledků vybraného závodu analyzovat popularitu a výkonnost účastníků Xterra terénního triatlonu v Hluboké nad Vltavou.

Metoda:

Pro analýzu výsledků závodu Xterra Hluboká nad Vltavou bude použito popisné grafické a tabulační metody zobrazení kvalitativních dat. Pro znázornění trendu v datech v závislosti na časovém faktoru je využit graf trendu.

Pro analýzu dat lze využít statistických metod zkoumajících variační rozpětí a trendových funkcí. Data budou zpracována pomocí MS Excel.

Výsledky:

Šetření prokázalo vzestupnou tendenci kvality zúčastněných závodníků, naopak se nepotvrdil předpoklad zvyšování popularity měřené celkovým počtem účastníků.

Klíčová slova:

Triatlon, vytrvalostní víceboj, Xterra.

SUMMARY

Title:

Characteristics and specifics of off-road triathlon focused on analysis of development in the period 2002 – 2008.

The aim of work:

The analysis of popularity and performance of participants of the off-road triathlon Xterra in Hluboká nad Vltavou.

The methods:

To analyse the results of Xterra race in Hluboká nad Vltavou graphics and describing Metod is used. The graph of trend is used to express the data trend depended on time factor. To analyse the data, statistics methods, exploring variation span and trend functions can be used. The data are processed usány MS Excel.

The results:

The increasing quality trend, as far as the participants are concerned, was confirmed. The trend of increasing popularity was not confirmed.

Key words:

Triathlon, multiple-discipline-race, off-road triathlon, Xterra.

Obsah:

Abstrakt	6
1 Úvod	9
2 Teoretická část	10
2.1 Historie triatlonu.....	10
2.1.1 <i>Triatlon ve světě</i>	10
2.1.2 <i>Triatlon v ČR</i>	11
2.2 Charakteristika triatlonu a jeho disciplíny.....	13
2.2.1 <i>Ironman – dlouhý triatlon</i>	13
2.2.2 <i>Krátký triatlon</i>	13
2.2.3 <i>Terénní triatlon</i>	14
2.3 Odlišnost Xterra od klasického triatlonu.....	16
2.3.1 <i>Plavání</i>	16
2.3.2 <i>Cyklistika</i>	16
2.3.3 <i>Běh</i>	17
2.4 Technické vybavení.....	18
2.5 Xterra Hluboká nad Vltavou.....	20
2.5.1 <i>Xterra Hluboká nad Vltavou – distance a popis tratí</i>	21
3 Výzkumná část	23
3.1 Analýza vývoje popularity Xterra triatlonu.....	23
3.2 Analýza trendu zvyšování kvality závodníků.....	26
4 Diskuse	28
5 Závěr	31
Seznam použité literatury	33
Seznam tabulek a grafů	34
Seznam příloh	35
Přílohy	36

1 Úvod

Sporty můžeme zařadit do různých kategorií podle mnoha kritérií. Pokud sporty rozdělíme podle způsobu hodnocení úspěšnosti závodníků, terénní triatlon patří mezi sporty, kde jde o čas. Nehodnotí se umělecký dojem, jaký závodníci během závodu vytváří, neuděluje se technická známka za styl, ale jde jen o čas a konečné pořadí v cíli. Po celý závod sportovec přemýšlí nad tím, kolik času nažene na soupeře, kolik času má ještě do cíle, jakou má časovou rezervu na soupeře. Při pohledu na některé závodníky v průběhu jejich výkonu by ani nebylo možné objektivně zhodnotit umělecký dojem. Výraz v jejich tváři spíše naznačuje naprosté vyčerpání, zarputilost a odhodlání s jakým ukrajují další a další metry tratě. Je odstartováno, stopky jsou puštěny a každý závodník se snaží dostat co nejrychleji od startu do cíle.

Hlavním cílem této práce je charakteristika terénního triatlonu Xterra a porovnání s klasickým triatlonem ve smyslu ukázání rozdílů a to nejen co se technického vybavení týká. Rozdílné jsou i taktiky samotného závodění. A dále pak zjišťování tendencí v popularitě tohoto sportu. Zároveň také potvrzení předpokládaného vzestupu kvality jednotlivých závodníků.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Historie triatlonu

Jakmile se na světě objevilo kolo, na kterém se dalo závodit, nebylo již technických překážek pro spojení plavání, jízdy na kole a běhu v jeden sport - triatlon. Zmínky o kombinaci těchto tří disciplín se objevují už v roce 1902. Jak udávají historické prameny, tak místo plavání byla zařazena plavba na kanoi. V roce 1914 byla v tisku zmínka o anglickém veteránu, který absolvoval 5 mil: chůze – běh – cyklistika – veslování – plavání.

2.1.1 Triatlon ve světě

Jiná zmínka o závodě – kombinaci jízdy na kole, plavání a běhu pochází z roku 1921. Dne 4. září se dohodli, uspořádali, odstartovali a dokončili kamarádi z běžeckého Peitti Pavilon klubu v Marseille jeden z prvních triatlonů na světě. Na kole jeli 5 – 7 km, pokračovali 5 km během a nakonec plavali 100 yardů. Vítězem se stala dívka Lulu Helemetová.

Ve Švédsku se již v 60. letech honili za odkazem závodu „Svensk Klassikar“. Odkaz mohl získat jen muž (ne žena), který během roku dokončil Vasa Loppet – 85 km na lyžích, na kole ujel 300 km mezi Vattern a Rundan, uplaval 3 km v rámci říčního maratónu mezi Vansbro a Simmingen a posléze absolvoval 30 km běh na předměstí Stockholmu.

V San Diegu nebylo neobvyklé se po běžeckém tréninku zchladit ve vlnách Pacifiku. Davida Paina napadl netradiční způsob, jak oslavit narozeniny a tak byl 31. července 1972 odstartován „David Pain`s Birthday Biatlon“ (Formánek, Horčic, 2003).

V této chvíli už byl jen krok k triatlonu, který učinili Don Shanahan a Jack Johnson, oba členové San Diego Track Club. Shanahan si jízdou na kole uvolňoval nohy ze silničních běhů. Věděl o Painových biatlonech a napadlo ho přidat k běhu a plavání jízdu na kole. Johnson chtěl výraznou plaveckou část – byl dobrý plavec a Painův biatlon byl vhodný pro běžce. Po domluvě se objevilo v novinách krátké

upozornění o Prvním ročníku Mission Bay Triathlon, závod skládající se z běhu (6 mil), jízdy na kole (5 mil) a plavání (500 yardů).

25. září 1974 v 17:45 byl odstartován první „veřejný“ triatlon na světě. Triatlon byl nejen nový sport, ale i nové slovo. 46 lidí absolvovalo 3 míle běhu, 5 mil na kole a pak 3x běh/plavání. Protože termínová listina v San Diegu byla plná, světová premiéra se konala ve středu narozdíl od dnešních víkendových závodů. Na 35. místě skončil John Collins, poručík US NAVY (amerického námořnictva), který vyřešil legendární spor o nejzdatnějšího sportovce – vymyslel Ironmana. Při vzniku triatlonu Ironman John Collins diskutoval u piva s přáteli o tom, kdo má lepší fyzičku, zda plavci, běžci nebo cyklisté. Collins se ukázal jako muž činu a všem oznámil, že vše vyřeší triatlon, který spojí Waikiki Rough Water Swim – 2,4 mil plavání, Around Oahu Bike Race – 112 mil na kole a Honolulu Marathón – 42 km běhu. Ironman měl svoji premiéru v roce 1979.

Ještě dvě důležité události doplnily začátky Ironmana. Za strašlivého počasí byl pořádán 13. února druhý Ironman, který sledoval redaktor Sports Illustrated Barry Sermony. V květnovém vydání časopisu popsal neuvěřitelný výkon vítěze Toma Warrena desetistránkovým článkem a 4000 slovy. Článek způsobil v následujícím roce desetinasobný nárůst startujících. Příslovečnou kapkou pak byl 22. únor 1982, kdy televize ABC přinesla záběry Julie Mossové plazící se do cíle. Julie zkolabovala metr před cílovou páskou a ztratila tak jisté vítězství. Heroický boj drobné studentky sledovali tisíce diváků na trati a další stovky tisíc u televizních obrazovek celého světa. Zájem o triatlon v tu chvíli doslova explodoval. Až Ironman zavedl závod složený z plavání – kolo – běh (Formánek, Horčic, 2003).

2.1.2 Triatlon v ČR

Noviny Československý sport 17. srpna 1979 informovaly v článku „Agonie železných mužů“ o životu nebezpečném a chorým mozkiem vymyšleném trojboji, kterému naletělo přes dvě desítky lidí, kteří v touze dokázat něco neobyčejného, obdivuhodného, falešně hrdinského, se postavili na startovní čáru. Jen zázrakem prý nedošlo k žádné tragédii. „Agonie“ inspirovala partu vodáků vedenou T. Karlíkem, J. Bednářem a E. Šebelem a 21. června 1980 se konal nejen první triatlon

v Československu, ale i v Evropě. Havajský rozsah byl zmenšen, aby byl závod zpřístupněn většímu okruhu zájemců na vzdálenost 2 – 60 – 20km. Triatlon „Přední Hluboká“ je jeden z nejstarších závodů, který bez přestávky funguje až do dnešních dnů. V roce 1984 bylo v Československu pořádáno 16 závodů „Železných mužů“ v distancích 1 – 100 – 10 km. Právě založený Československý koordinační výbor vytyčil jasný směr – krátký triatlon 1,5 – 40 – 10km (Formánek, Horčic, 2003).

Významnou osobností českého triatlonu je Jindřich Čistota, který absolvoval prvního železného muže v Evropě (Formánek, Horčic, 2003).

Za otce československého triatlonu je považován Václav Vítovec. V roce 1984 startoval jako první Čech na havajském Ironmanu. Je spoluzakladatel ETU (Evropská triatlonová unie) a ITU (Mezinárodní triatlonová unie), zasloužil se rovněž o oficiální přijetí do ČSTV. ETU byla založena roku 1984, ITU po několika neúspěšných pokusech až roku 1989.

Od 1. ledna 1993 je tu Český svaz triatlonu (dále ČSTT) s předsedou Pavlem Kořanem. V roce 1996 byli jmenováni první reprezentační trenéři – Martin Dvořák, Jaroslav Formánek (junioři). Od roku 2001 Jiří Jelínek a Jiří Seidl (junioři). Od roku 2000 vznikají Sportovní centra mládeže. Současným koordinátorem seniorské repre je Jiří Seidl a předsedou svazu Prof. Bunc.

Dosavadním největším úspěchem pro ČSTT bylo pořádání ME v triatlonu v roce 2001 a opakovaně v roce 2003 v Karlových.

Důležitými mezníky pro růst triatlonu byla dvě klíčová rozhodnutí Mezinárodního Olympijského výboru (MOV). První ze dne 18. července 1991, kdy byl triatlonu udělen statut Olympijského sportu a druhé 5. září 1994, kdy byl zařazen do programu LOH 2000 v Sydney (Formánek, Horčic, 2003).

2.2 Charakteristika triatlonu a jeho disciplíny

Triatlon je víceboj, který kombinuje plavání, cyklistiku a běh v uvedeném pořadí za sebou. Závod začíná plaveckou částí, po které bezprostředně následuje cyklistika a běh. Závod probíhá bez přerušení a čas se měří od startu plavání po konec běžecké části. Triatlon klade vysoké nároky na vytrvalost a sílu sportovce.

Triatlon vyžaduje ve svém vrcholovém pojetí talentované a vysoce trénované sportovce. Pro amatérské sportovce triatlon umožňuje ideální rozvoj všestranné sportovní připravenosti. Triatlonisté jsou převážně cílevědomí, houževnatí, introvertní lidé. Triatlon vyžaduje schopnost udržet nasazené tempo při rostoucí únavě. Sportovci - triatlonisté mají nižší tendenci k úzkostnému prožívání závodních situací, ale i v životě mimo sportovní pole jsou triatlonisté klidní a vyrovnaní jedinci.

2.2.1 Dlouhý triatlon – Ironman

Jde o nejtvrdší a nejpoblárnější triatlonový závod. Závodí se na tratích v délkách 3,8km plavání, 180km cyklistiky a 42,2km běhu. Tyto vzdálenosti nejsou náhodné, mají spojitost se samotným vznikem triatlonu. V roce 1978 přišel John Collins s myšlenkou spojit tři klasické Honolulu závodů: Waikiki Rough Water Swim, Around the Island Bike Ride a Honolulu Marathón v jeden závod. Tento závod se rázem stal legendou světa sportu a svou popularitou se řadí na stejnou pozici jako například Wimbledonský tenisový turnaj, nebo etapový cyklistický závod Tou de France.

2.2.2 Krátký triatlon

Krátký, neboli olympijský triatlon přiblížil „nelidské“ distance Ironman triatlonu širší veřejnosti. Při klasickém, krátkém, triatlonu se závodí na tratích odpovídajících přibližně jedné čtvrtině vzdáleností Ironmana. Významným rozdílem oproti dlouhému triatlonu je zde povolení jízdy „v háku“, to znamená, že při cyklistické části se mohou tvořit skupiny závodníků podobně, jak to známe z cyklistických závodů. Nenáročnost na vzdálenosti umožnila pořadatelům situovat závody krátkých triatlonů přímo do

center měst a učinit je tak mnohem divácky zajímavější. To jednoznačně přispělo k popularitě tohoto mladého sportu, který za poměrně krátkou dobu své existence dostal šanci představit se na olympijských hrách.

ITU Světový pohár byl založen v roce 1991, dalším důležitým rokem pak byl rok 1998, kdy byl světový pohár povýšen na kvalifikaci pro účast na letních olympijských hrách.

Evropský pohár ETU se vypisuje od roku 1990. Jeho závody se konaly v Brně a Karlových Varech.

V ČR se Český pohár jezdí od roku 1992. Postupně zde vznikla řada závodů, které mohly být povýšeny na akademická mistrovství, SP, ME. Český pohár se jezdí na distancích: 1,5km plavání, 40km jízdy na kole a 10km běhu. Český pohár ve sprint triatlonu se pak jezdí na tratích poloviční délky (0,75km – 20km – 5km).

2.2.3 Terénní triatlon

Z důvodů nejsnadnější prezentace tohoto nového sportu se pro charakterizaci obchodní značky Xterra používal pojem off road triatlon (terénní triatlon), kde je silniční kolo nahrazeno horským kolem a během v terénu. Název Xterra se postupem času stal synonymem pro všechny terénní triatlony. Obdobný vývoj jsme mohli pozorovat i u dlouhého triatlonu pro který se zažil všeobecně používaný Ironman.

Xterra vznikla v roce 1996 v surfařském ráji na Havajských ostrovech jako kombinace triatlonu a mountain biku. Využila popularitu a oblibu triatlonu jako nejmasovějšího multisportu na světě a horského kola jako fenoménu s možným celoročním užíváním (<http://www.xterra.cz/showpage.php?name=cojexterra>).

Xterra respektuje potřeby sportovně založených lidí s aktivním životním stylem s ohledem na jejich adrenalinové vyžití. Zasahuje téměř všechny věkové kategorie lidí, kteří v sobě mají nadšení pro aktivity v přírodě. Věkové kategorie se pohybují v rozmezí od 15-ti do 60-ti let a starších. Toto nové odvětví zaznamenává za poměrně krátkou dobu své existence neuvěřitelný nárůst aktivních závodníků a růst popularity u dalších příznivců na celém světě.

V současné době se koná několik desítek závodů, z nichž největší a nejprestižnější světové závody tvoří kvalifikační řetězec pod názvem Xterra Global tour (USA,

Austrálie, Nový Zéland, Japonsko, Holandsko, Německo, Česká republika..) pro Xterra Mistrovství světa na Havaji.

Všechny evropské národní šampionáty jsou součástí bodovaného poháru Xterra European tour (<http://xterra.c10.cz/>)

Součástí světového řetězce a evropského poháru je závod Xterra Czech v Hluboké nad Vltavou. V roce 2002 a 2003 byl závod také Mistrovstvím České republiky a byl vyhlášen triatlonovou akcí roku.

26. 6. 2004 se v Hluboké nad Vltavou konalo 1. Mistrovství Evropy v tomto sportu.

Evropský šampionát Xterra přilákal do Hluboké nad Vltavou téměř 300 závodníků různých věkových kategorií, 120 sportovců v tříčlenných štafetách z více než 16 zemí světa. Vítězka loňského Světového poháru Xterra v ženské kategorie Jamie Whitmore na tiskové konferenci prohlásila, že na Hluboké je větší konkurence než na mistrovství světa.

Česká republika se snaží držet krok se světem. Po Americe a Austrálii jako třetí na světě mohla nabídnout Český pohár Xterra pod názvem „Xterra Czech 2003 tour“. V sezoně 2006 tuto sérii tvořilo šest závodů. V roce 2007 se počet závodů zvýšil na 10, mezi nimiž je Mistrovství České republiky a Mistrovství Slovenské republiky.

Kombinace umístění z havajského Ironmana a havajské Xterra je tak zvaný „Dábelský double“, kde se počítá umístění z obou závodů. Několikanásobným vítězem této cenné trofeje se stal Peter Reid, který se umisťoval na předních pozicích v obou závodech. V roce 2002 získal 3. místo v této vražedné kombinaci Čech Michal Piloušek.

Vzdálenosti a délka tratí v Xterra triatlonu se pohybují v následujícím rozmezí. Pro plavání se lze nejčastěji setkat s délkou úseku 0,5 – 1,5km, pro MTB je typických 20 – 35km a závěrečný běh se koná na trati dlouhé 5 – 12km.

2.3 Odlišnost Xterra od klasického triatlonu

Návrat ke kořenům triatlonu, tedy boji sama se sebou a osobními limity, a také návrat k přírodě - to je Xterra, terénní triatlon. Tratě mají různé vzdálenosti vycházející z klasického triatlonu, největším rozdílem je dlouhé a pekelně náročné kolo. Ale i běh míří do kopců a strží (Xstyle, 2003)

2.3.1 Plavání

Plavecká část není příliš odlišná. Trať plavání lze absolvovat jak v rybnících, tak v řekách. Je tu ovšem pár rozdílů. Jeden z nich je, že při závodech Xterra není používání neoprenu podmíněno teplotou vody. Při většině závodů se tedy startuje v neoprenu. Další odlišností je umístění bojů na břeh a tím přiřazení zajímavých výběhů a přeběhů v plavecké části, což už se v současné době používá i v závodech klasického triatlonu, jako divácky atraktivní vložka.

Při Xterre nemá plavecká část takový význam jako při klasickém triatlonu. V klasickém triatlonu se pole závodníků při plavecké části rozděluje do skupinek, které spolu většinou vydrží až na konec cyklistické části a rozhoduje se až v části běžecké.

V Xterře si závodník dobrým plaváním zajistí kvalitní výchozí pozici pro následující cyklistiku. Neznamená to ovšem, že ho silnější cyklista v průběhu závodu nedojede a nepřekoná. Na horském kole totiž není možné tvořit tzv. „cyklistické balíky“, kde se dokáží udržet i slabší cyklisté, kteří pak mohou mít výhodu v běžecké části. Dobrý plavec si ale v Xterře zaručí méně soupeřů k předjíždění, což může být na úzkých stezkách cyklistické části závodu rozhodující faktor.

2.3.2 Cyklistika

Běhat a jezdit na kole přírodou je i přes ohromnou zátěž příjemnější než po městské dlažbě. Jenže také nebezpečnější. "V těžkém stoupání si hrábnu na dno, následují nebezpečná klesání, a člověk nemá sílu. Ale ten adrenalin!" (Xstyle, 2003).

Jaký je největší rozdíl mezi klasickým triatlonem a Xterrou? Xterra je mnohem poctivější a také těžší než klasický olympijský triatlon. Tam se dnes jezdí na kole v háku a kolo proto nemá téměř žádný význam. Nerozhoduje tolik jako při Xterře, kde se jede v terénu a každý ho musí zvládnout sám za sebe. Je to mnohem náročnější. Olympijský triatlon je hodně o taktice a zdá se mi o dost snadnější než těžká Xterra (Cirmaciu, 2005). Takto vidí rozdíl Jan Řehula, bronzový medailista v triatlonu z Olympijských her v Sydney 2000.

Hlavní rozdíl mezi těmito dvěma triatlony je v cyklistické a běžecké části. Distančně si nejsou moc vzdáleny, ale tratě Xterra jsou vedeny převážně po terénních cestách. Z tohoto důvodu je při Xterře místo silniční cyklistiky horská cyklistika. Obecně platí, že jak v silniční, tak v horské cyklistice se jezdí v háku. V silniční cyklistice je to ovšem mnohem znatelnější. Při jízdě na horských kolech se závětrí využije minimálně a jde spíše o společné tempo. To tedy znamená, že se na horských kolech jezdí ve skupinkách, ale každý vynaloží stejné úsilí na zdolání určité tratě.

Uvedeme příklad závodu v klasickém triatlonu. Pokud bude závodit 20 triatletů, kteří budou dosahovat stejné výkonnosti, je pravděpodobné, že poplavou spolu a vytvoří spolu cyklistický balík. Při rovinaté trati v klasickém triatlonu se může stát, že pokud se na čele balíku bude pravidelně střídat polovina těchto závodníků, další polovina může jen „protáčet nohy“ a šetřit síly na závěrečný běh. Po dokončení cyklistiky a přechodu na běh bude polovina závodníků, která se vezla v závětrí mnohem odpočatější a lépe překoná přechod z disciplíny na disciplínu. Při úvodních stovkách metrů běhu tedy mají šanci si vytvořit rozhodující náskok na zbytek skupiny. Pokud předpokládáme, že všech 20 závodníků má stejnou výkonnost, nemají již poctiví cyklisté šanci na úspěch.

2.3.3 Běh

V klasickém triatlonu je běžecká část situována do měst, podél silnic. Vše je vedeno po rovinatých tratích, kde vynikne běžecká technika jednotlivých závodníků.

Při závodech Xterra se pořadatelé snaží udělat tratě co nejpestřejší. Často jsou tratě vedeny do kopců, které by normální člověk raději obešel, než aby se je snažil překonat.

Vezmeme příklady z Českého poháru pro srovnání důležitosti cyklistické části. Srovnáme úspěšnost specialistů na horská kola a specialisty na klasický triatlon. Mistrovství České republiky v roce 2008 se účastnil přední český triatlonista. V plavecké části si vytvořil náskok větší než 2 minuty. Cyklistickou část dokončil ve třetí skupince závodníků, která měla ztrátu na prvního závodníka více než 4 minuty. Tuto ztrátu již neměl šanci stáhnout. V loňském roce se účastnil stejného závodu stejný závodník a výsledek byl velmi podobný. Jiný reprezentant v klasickém triatlonu se účastnil finálového závodu Xterra v Přední Výtoni. Plaveckou část s přehledem vyhrál a po prvním okruhu cyklistiky závod vzdal kvůli několika pádům z kola. Účast specialistů na horská kola se výrazně projevila v prvních dvou ročnících Českého poháru. Na těžkých cyklistických tratích dokázali stáhnout i velkou ztrátu z plavání a zároveň si vybudovat dostatečný náskok na běžeckou část. Jejich převaha při cyklistice byla tak velká, že první dva ročníky českého poháru vyhráli „bikeři“. Toto srovnání je ovlivněno stále rostoucí konkurencí v Xterře a vznikem specializovaných závodníků pro terénní triatlon. V dnešní konkurenci se již v Xterře neprosazují specialisté jen na jednu disciplínu. V prvních ročnících bylo v menší konkurenci možné dosáhnout suverenity.

„Tady si neodpočinete ani na vteřinu,“ připomíná Jan Kubíček, první domácí šampion Xterra. „Je to taková dřina, že není čas přemýšlet, kolik zbývá do cíle.“ (Xstyle, 2003)

Olympijské triatlony jezdím taky, ale spíš tréninkově. Baví mě to, když se na kole dostanu do dobré skupiny, která spolupracuje. Ale pořád tomu chybí ten terén, těžké sjezdy a výjezdy. Běh je také úplně o něčem jiném. V Xterře člověk jede za svoje - není se kde schovávat a vyvážet se. Čím těžší terén tím jsou zážitky lepší (Etriatlon, 2005).

2.4 Technické vybavení

Rozdíly v technickém vybavení se týkají především cyklistické a běžecké části. Co se plavecké části týká, jediným rozdílem je, jak již bylo řečeno, možnost použití neoprenu za jakékoli teploty vody. Jelikož použití neoprenu přináší zcela jistě plaveckou výhodu, absolvuje většina závodníků plavání právě v neoprenu. Výjimkou

jsou snad jen závody s extrémně krátkou plaveckou částí, kde by výhoda použití neoprenu byla potlačena následnou ztrátou při jeho svlékání v depu. Žádné jiné rozdíly v plavecké části závodů Xterra oproti klasickému triatlonu nejsou. Zakázáno, stejně jako v klasickém triatlonu, je používání veškerých plaveckých pomůcek (ploutve, placky na ruce apod.).

Nejmarkantnější rozdíly v technickém vybavení jsou v cyklistické části závodu. Klasický triatlon je závod silniční, čemuž odpovídá i samotné kolo. Vzhledem k povolení „jízdy v háku“ na krátkých triatlonech a při sprint triatlonech je v rámci bezpečnosti dle pravidel zakázáno používání dlouhých nástavců na řídítka. Časovkářská hrazda je povolena pouze při dlouhých triatlonech, kdy cyklistická část je obdobná, jako při cyklistické časovce, tzn. zákaz jízdy v bezprostřední vzdálenosti soupeře.

Co se týká cyklistické části závodů Xterra, tak zde se používá výhradně kolo horské (Obrázek 6). Tratě Xterra vedou téměř vždy celou svou délkou mimo silnice s asfaltovými povrchy. Snahou pořadatelů je naopak připravit trať co možná nejtěžší, ať už po fyzické stránce (prudké výjezdy kopců...), tak také po stránce technické. Nezřídka kdy vedou trasy po cestách, kudy by běžný turista nešel snad ani pěšky. Cyklistická část závodů Xterra má velmi členitý profil, střídají se zde povrchy (šotolina, kamení, hlína, tráva...) dost často se zde setkáváme s divácky velmi oblíbenými brody přes řeky, či potoky. To vše napovídá použití vhodného kola, které je naprosto srovnatelné s MTB závody. Samozřejmostí je použití odpružené vidlice a vhodných pláštů (dle daného povrchu). Dalším znatelným rozdílem oproti klasickému triatlonu jsou cyklistické tretry. Při klasických triatlonech používají závodníci lehké boty se zapínáním převážně pouze na jeden suchý zip. Důvodem je rozhodující rychlost obutí a vyzutí v depu před a po cyklistické části. Při Xterra triatlonu se používají tretry na závody MTB cross country. Prvořadá zde není ani tak rychlost přezouvání, jako spíše kvalita (pevnost) boty a hlavně podrážky. Nezřídka musí závodník z kola sesednout a část tratě kolo tlačit, nebo dokonce přes různé překážky přenášet.

Dalším rozdílem oproti klasickému triatlonu by mohlo být používání cyklistických rukavic a to hned z několika důvodů. Velké procento závodníků zvolí raději nepatrné zdržení při nasazování rukavic, výměnou za tlumení nárazů, vycházejících z nerovného terénu, jistější úchop řidítek a z něho plynoucí větší bezpečnost a nižší riziko pádu. Pokud ale přece jen k pádu dojde, poslouží rukavice jako

ochrana dlaní a prstů před odřením. Další rozdíly v technickém vybavení cyklistické části neshledáváme.

Poslední disciplínou je běh. Na rozdíl od klasického triatlonu se zde jedná o běh terénní. Povrchu musí být samozřejmě přizpůsobena závodní obuv. Zatímco při klasických triatlonech jsou používány extrémně lehké a rychlé boty (tzv. šlupky) při závodech Xterra je vzhledem k různorodému povrchu, větší důraz kladen na celkovou pevnost boty. Také podrážkou se tyto závodní boty odlišují. Princip je obdobný, jako při výběru vhodných pláštů na kolo. Důležitou roli sehrává vzorek podrážky.

2.5 XTERRA Hluboká nad Vltavou

„Xterra na Hluboký? Xterra na Hluboký je děsný maso. Myslel jsem, že mám docela nadřeno, když jsem tam odjížděl, ale už jen když jsem si den předem projížděl kus kola, začalo mi docházet, že to asi nebude jen tak.

Začalo to ve vodě... ta řeka je fakt studená a ještě se plave víc proti proudu. Když se člověk vytrápí ven, čeká ho asi to nejhorší, kolo! Je to hrozný, skoro se to nedá jet. Člověk si tam neodpočine ani na chvíli. To kolo je pekelně těžký, jak fyzicky... furt nahoru dolu, samý prudký výjezdy, tak i technicky... kořeny, odkloněný zatáčky. Naskakovat, seskakovat, tlačit přenášet. Bylo vedro, nechápal jsem, proč si tolik lidí bere na kolo rukavičky... došlo mi to brzo. Tak se mi potily ruce, že jsem ve sjezdech neudržel řídítka a musel jsem slejzat. Prostě 35km v pekle.

Běh? Místy spíš chůze... a to doslova. Kopec prudkej tak, že nebejt tam od pořadatelů lano, nešlo by se dostat nahoru. Pak ty cesty kolem zámku už byly dobrý, ale člověk si tu nádheru tam nemá čas ani sílu pořádně užít. Bylo to těžký. Tak těžký, že nevím, jestli mám potřebu se sem ještě někdy vrátit (účastník závodu, Karlovy Vary 2009).“

Přesně tímto způsobem popisuje své dojmy ze závodu v Hluboké nad Vltavou jeden ze zúčastněných závodníků. Nejedná se o profesionálního sportovce. Je to multisportovní typ hobby jezdce. Jeho hodnocení závodu bylo vybráno záměrně, neboť zastupuje širokou sportovní veřejnost.

Cílem této práce, jak již bylo uvedeno na začátku, by mělo být dokázat vzestupnou tendenci počtu závodících v daném sportu.

Xterra v Hluboké nad Vltavou je velmi atraktivní a velmi náročný závod. Troufám si říci, že u nás takový závod nemá konkurenci, o čemž zcela jistě svědčí i fakt, že Xterra Czech, Hluboká nad Vltavou je zařazena do seriálu závodů světového poháru. Ač samotnému závodu nelze vyčíst, co se organizace týká, téměř nic, sama náročnost tratí by mohla být limitujícím faktorem pro nárůst počtu závodníků z početné rodiny tzv. hobby jezdců. Profesionálními jezdci bude Xterra v Hluboké nad Vltavou pro svou „poctivost“ a velmi vysokou náročnost zcela jistě vyhledávána a počet jak českých, tak zahraničních elitních závodníků bude stoupat. Ale co se týká širší veřejnosti, předpokládáme po prvotním boomu stagnaci, nebo i drobnější pokles počtu dokončivších triatletů právě z těchto řad. Vzhledem k tomu, že tzv. hobby jezdců je neporovnatelně více, než elitních profesionálů, lze předpokládat, že nárůst zájmu o tento závod u elitní kategorie, bude utlačován právě poklesem počtu hoobíků, což by se zajisté ukázalo i na celkovém a to nižším počtu, zúčastněných.

2.5.1 Xterra Hluboká nad Vltavou – distance a popis tratí

Plavání 1,2km

rekord: 12:46 – Jaroslav Brynda, 2005

Plave se v řece Vltavě, start je z vody cca 100 m nad jezem, startovní čáru nahradí páska. Plave se proti proudu, po 600 m je obrátka a plave se zpět. U jezu se vylézá z vody a následuje krátký přeběh po břehu do depa. Před prvním plavcem pojede vodící loď. Trať bude značena výraznými bójemi, které budou umístěny cca po 200 m. (<http://xterra.c10.cz/cs/trat-plavani>)

MTB 35km

rekord: 1:22:53 – Nicolas Lebrun, 2005

Přírodní terén podél Vltavy směrem na Purkarec s prudkými stoupáními a sjezdy, hlavní část závodu se odehraje v jinak nepřístupné Hlubocké oboře. Občerstvovací stanice je plánována přibližně po 15 km. Celá trať bude značena viditelnými znameními

a šipkami v modré barvě. Na kritických místech budou rozmístěni pořadatelé. (<http://xterra.c10.cz/cs/trat-kolo>)

BĚH 11km

rekord: 29:58 – Dan Fekl, 2005

Běžecká trať povede dvěma okruhy náročným stoupáním k zámku, rozlehlým anglickým parkem, přírodním terénem pak zpět do centra závodu. Občerstvovací stanice budou k dispozici přibližně každé 3 km. Trať bude značena červenými šipkami a na problematických místech bude zajištěna pořadatelí. (<http://xterra.c10.cz/cs/trat-beh>)

3 VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1 Analýza vývoje popularity terénního triatlonu

Ústřední myšlenkou tohoto šetření je tedy potvrdit či vyvrátit fakt, že obliba tohoto extrémního sportovního odvětví mezi širokou veřejností neustále roste a počet účastníků tedy představuje rostoucí funkci, která se zvyšuje s každým dalším ročníkem daného závodu. Východiskem pro bližší zkoumání budou proto data získaná od pořadatelů Xterra (Tabulka 1). Pro tuto část analýzy budou poměřovány počty zúčastněných závodníků- mužů a žen, v sedmi po sobě jdoucích letech.

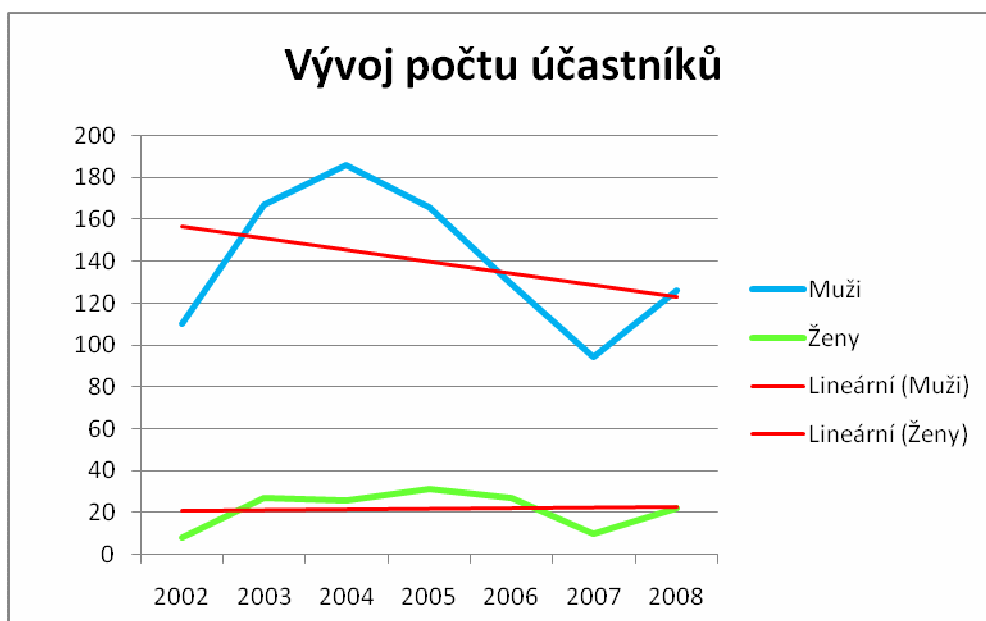
Pro analýzu výsledků závodu Xterra Hluboká nad Vltavou bude použito popisné grafické a tabulační metody zobrazení kvalitativních dat. Pro znázornění trendu v datech v závislosti na časovém faktoru je využit graf trendu.

Pro ověření či vyvrácení našeho předpokladu jsme vytvořili následující hypotézu:

H1: Počet účastníků na vybraném závodě terénního triatlonu bude mít v letech 2002 – 2008 vzrůstající tendenci.

Ročník	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Muži	110	167	186	166	129	94	126
Ženy	8	27	26	31	27	10	22

Tabulka 1- vývoj počtu účastníků

Graf 1: vývoj počtu účastníků

Graf zachycuje vývoj počtu účastníků závodu na Hluboké nad Vltavou (Graf 1), modře je vyznačen vývoj počtu zúčastněných mužů a zeleně žen. Obě červené přímky pak znázorňují lineární trendovou přímku, kterou byly proloženy obě vývojové veličiny, a je prostým zobrazením celkového souhrnného trendu ve sledovaném období. Z přiložené grafiky je zřejmá růstová tendence v prvních letech pořádání závodu, tento vývoj lze připisovat rostoucí atraktivitě a známosti extrémních závodů a jakémusi „boom“, jenž Xterra v letech 2002 až 2004 zažila. Výraznější nárůst lze sledovat samozřejmě na přímce znázorňující startující muže. Popularita mezi závodníky profesionály i výkonovými sportovci dosáhla svého vrcholu však poměrně záhy, což by na první pohled mohlo působit zarážejícím dojmem. Ne však, pokud vezmeme v úvahu samotnou charakteristiku závodu. V prvních letech Xterra lákala a čítala stále širší startovní pole, což odpovídá rostoucí závodnické základně, která projevovala o tento extrémní závod zájem. Zásadním faktorem, který může mít za následek pokles účastníků po roce 2004, se ukazuje právě koncepce a celková náročnost trati, která nedává prostor pro oddech a není příliš vhodná pro širší veřejnost. Právě pro méně zdatné závodníky, kteří si přijeli tento nový terénní multisport vyzkoušet byla Xterra v Hluboké často protřpěným zážitkem, který rozhodně nestojí za zopakování. Nelze předpokládat, že se jedná o jediný důvod celkového poklesu účastníků, přesto však

můžeme toto „procitnutí“ řadit k nejsilnějším argumentům při hodnocení trendové analýzy. Následný propad se zastavil až v roce 2007, kdy závod zažil své účastnické historické minimum a počet startujících mužů poprvé klesl pod hranici 100 účastníků. Pro pořadatele se ukázal být dobrým příslibem prozatím poslední ročník závodu, který přivítal 126 závodících mužů.

Při hodnocení trendu účasti žen na Xterra triatlonu v Hluboké je třeba být trochu opatrnější. Nízký počet nastupujících žen by mohl přinést výraznější výkyvy mezi jednotlivými roky a takto zvýšený rozptyl od střední hodnoty pak vždy nese vyšší riziko při popisu vývoje dané křivky. Avšak situace ve sledovaném období nevykazuje výrazné výkyvy, naopak, má tendenci stagnovat a je oproti křivce zachycující mužské startovní pole více vyrovnaná. Tento fakt souvisí zejména se samotnou povahou žen jako účastnic extrémních závodů, nedá se předpokládat, že existuje početná skupinka žen, které si přijedou tento závod „zkusit“, na rozdíl od jejich mužských protějšků, kteří se s těmito výzvami perou poměrně rádi a často.

Důležité z pohledu hodnocení vývoje trendu jsou samozřejmě obě trendové přímky, v grafu znázorněné červenou barvou. Celkově u závodu Xterra v Hluboké nad Vltavou v mužské kategorii lze ve sledovaném období konstatovat nepřetržitý klesající trend popularity, jelikož růstový vývoj trval pouze v prvních třech letech a následně se poměrně strmě propadl až na nejnižší bod, dosažený v roce 2007. Poslední rok by mohl být začátkem nové vlny zájmu, kdy přicházejí noví a mladí závodníci, kteří se již s tímto mladým odvětvím dostatečně seznámili a mohou tak rozšířit kvalitní účastnickou základnu tohoto nejtěžšího Xterra triatlonu na našem území. Naopak díky stabilní a vyrovnané účasti žen je i trendová lineární přímka vyrovnaná s mírným růstovým sklonem.

Hypotézu tedy musíme zamítnout, neboť se neprokázal nárůst počtu účastníků.

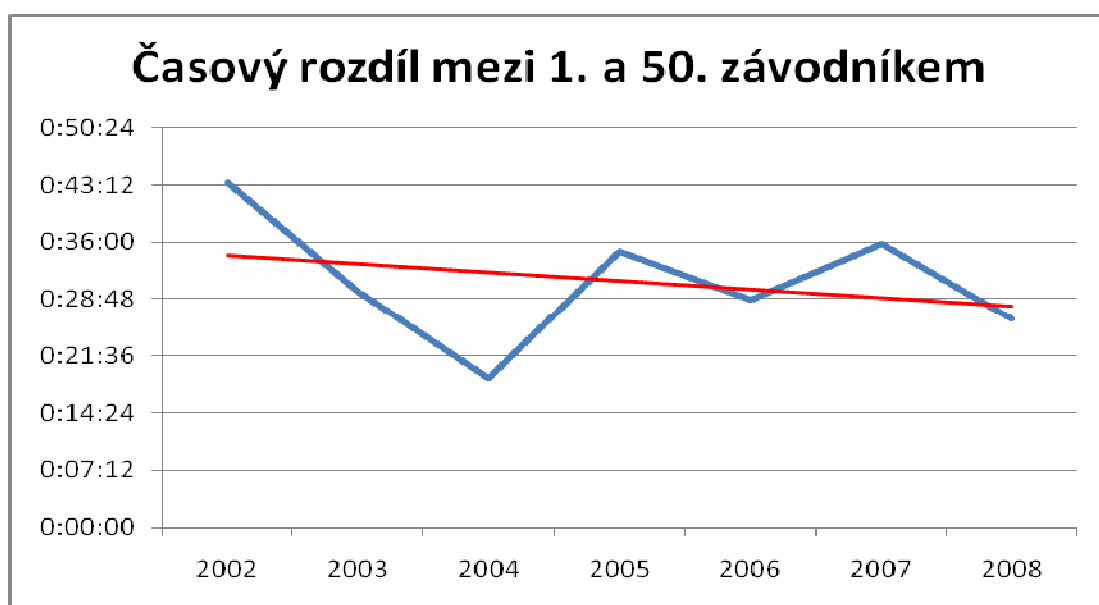
3.2 Analýza trendu zvyšování kvality závodníků

Pro potřebné zjištění vývoje kvality účastníků vybraného závodu byla použita metoda porovnání času prvního a padesátého závodníka konečného pořadí, tedy pomocí variačního rozpětí získaných dat. Pokud jsou výsledky vývoje počtu účastníků ovlivněny opouštěním slabších závodníků tento terénní triatlon v Hluboké, měla by se potvrdit premisa, že souhrnná úroveň výkonnosti účastníků bude rostoucí a tedy rozdíl mezi prvním a padesátým závodníkem bude mít nivelizační trend. Stejně jako u předchozí grafiky, i v tomto případě bude sledováno období sedmi let od roku 2002 do roku 2008 (Tabulka 2). Pro ověření či vyvrácení našeho předpokladu jsme vytvořili následující hypotézu:

H2: Míra rozptýlenosti výsledných časů závodníků ve výsledkové listině se bude na vybraném závodě terénního triatlonu v letech 2002 – 2008 zmenšovat.

Ročník	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1. - 50.	0:43:35	0:29:50	0:18:48	0:34:52	0:28:47	0:35:51	0:26:18

Tabulka 2 : časový rozdíl mezi 1. a 50. závodníkem

Graf 2 : časový rozdíl mezi 1. a 50. závodníkem

V grafu (Graf 2) jsou pro naši analýzu důležitá minima, na rozdíl od grafu předchozího. Čím nižší čas mezi prvním a padesátým závodníkem, tím vyrovnanější a vyšší výkonnost účastníků závodu. Samotný výsledný čas je samozřejmě ovlivněn i podmínkami na trati a dalšími situačními vlivy. Avšak pro potřeby tohoto výzkumu předpokládejme stabilní podmínky, které umožní reálné porovnání výkonnosti. V prvním roce byl rozdíl mezi sledovanými závodníky vskutku propastný. Tento fakt lze připsat neznalosti poměrů trati, celkově prvnímu ročníku a tedy i slabší informovanosti účastníků. V následujících letech tedy docházelo ke stírání rozdílů mezi závodníky v „první padesátce“ a to až na hodnotu třetinovou oproti prvnímu ročníku. Od roku 2005 se rozdíly pravidelně zvyšují a snižují, přičemž se pohybují v podobných dimenzích. Lze tedy usuzovat, že startovní pole se ustálilo a našlo potřebnou střední hodnotu času mezi prvním a padesátým závodníkem, která se pohybuje na úrovni cca 28 minut.

Trendová přímka proložená celkovým vývojem ukazuje na trvalé mírné zlepšování úrovně času mezi sledovanými závodníky a tedy na globálně rostoucí úroveň účastníků Xterra na Hluboké. Trend snižování výsledného rozdílu tak postupně klesnul z 35 minut až na úroveň 28 minut. Hypotézu tedy můžeme přijmout, předpoklad o zlepšující se úrovni zúčastněných sportovců lze považovat za dokázaný.

4 Diskuse

Z provedeného výzkumu je zřejmé, že počet účastníků závodu postupně klesá, což je navíc exaktně demonstrováno trendovou přímkou. Tento fakt z pohledu organizátorů působí jako dvojsečný meč, který staví na jednu stranu masovost nového sportovního odvětví, které mělo potenciál stát se zajímavou volnočasovou aktivitou pro širokou veřejnost, jejíž záliby míří do přírody a k moderním sportům, jako je horská cyklistika a na druhou stranu staví mezinárodně uznávaný závod světové kvality, který se postupem času profiluje jako event pro profesionální závodníky. V konkrétním případě závodu v Hluboké nad Vltavou je pak zaměření zcela zřejmé. Atraktivita závodu totiž tkví v jeho technické a fyzické náročnosti. Tento přístup, kdy je závod koncipován jako profesionální klání nejvýkonnějších borců však přináší zřejmá omezení pro masovější účast širší veřejnosti. Každý závod si buduje svou reputaci a image, se kterou je následně prezentován a která je pro mnohé lákadlem při rozhodování, zda se postavit na start. Například havajský Ironmann má pověst nejtěžšího triatlonového klání na světě. Podobným směrem se vydali i pořadatelé závodu v Hluboké. Přestože se trať za celou historii závodu nezměnila, skladba a účast závodníků se postupně vyvíjela, až dosáhla současné poměrně nízké, avšak velmi kvalitní úrovně. Z pohledu organizátorů tohoto závodu lze spatřit právě v tomto stavu velmi zajímavé východisko. Mohou totiž budovat image extrémně těžkého závodu s mezinárodní účastí, který však při poctivé přípravě zvládne i trénovaný „hobík“. Lákadlem by se tak mohl stát samotný start v tomto klání a jeho zdárné dokončení, vědomí, že se dotýčný podílel na kvalitně připraveném a vysoce obtížném závodě, jenž má tu nejlepší pověst v celém seriálu závodů na území České republiky. Pakliže by se podařilo vhodně prezentovat tento pravdivý obraz Xterra triatlonu v Hluboké, lze usuzovat, že řady závodníků by se opět rozšířily a úroveň „první padesátky“ by zůstala neohrožena. Pro širší veřejnost tak zůstane možnost vyzkoušet si trať, která snese i ta nejpřísnější srovnání se zahraniční konkurencí. Vše je navíc umocněno neopakovatelnou atmosférou, která ze samotného místa konání v Hluboké vyzařuje. Lze tedy předpokládat, že při správné práci s reklamou a public relations při budování image závodu, může být dosaženo vysoké závodnické účasti při zachování či dokonce navýšení (díky povědomí a prestiži závodu) úrovně

participujících sportovců. Tato komunikační činnost by neměla být omezena pouze na území České republiky, v konečném důsledku by měli pořadatelé usilovat o synergické vazby na zahraniční partnery - pořadatele obdobných závodů, sponzory, společnosti ochotné podpořit hladký chod závodu, společnosti sportovního průmyslu i specifická média, jako jsou sportovní časopisy, noviny a televize. Budování image je samozřejmě dlouhodobou záležitostí a celé public relations je značně citlivé na jakékoliv (zejména negativní) výkyvy. I z tohoto důvodu lze předpokládat, že se vedení závodu neobejde bez podrobné ekonomické analýzy, která dokáže s větší či menší pravděpodobností odkrýt budoucí užitky i náklady zvolené marketingové a komunikační kampaně. Prakticky každá reklamní kampaň je totiž finančně náročnou záležitostí a žádný z pořadatelů si nemůže dovolit neuváženě plýtvat s volnými peněžními prostředky. V případě budování image závodu, jako specifické reklamní kampaně však existuje ještě nepoměrně složitější situace při konečném odhadu efektů, které toto marketingové snažení přinese. Právě nízká měřitelnost přínosu v krátkém časovém horizontu lze považovat za klíčový a zároveň nejvíce rizikový faktor projektu.

Celé pořádání závodů v sobě skrývá i nemalé ekonomické efekty, které plynou z vysoké účasti sportovců i diváků. Právě ekonomický background závodu může výrazně ovlivnit celkový dojem účastníků. Pokud je vše dokonale připraveno, na trati je dostatek pomocného personálu a vše od prezentace po zpracování a vyhlášení výsledků funguje na výbornou, představuje vše dobrou vizitku pořadatelů a i účastníci se budou na takovýto závod rádi vracet. Při snaze o zachycení ekonomických vazeb při pořádání závodu se nacházíme v jakési spirále, v níž jednotlivé elementy postupně roztáčí pomyslný kolotoč. Na prvopočátku máme vedení závodu, které se snaží nabídnout co nejlepší sportovní zážitky při dodržení rozpočtových omezení. Prvním článkem, který roztáčí spirálu, jsou závodníci. Čím více závodníků, tím více peněz za startovné, rostoucí kontakty i celkový potenciál závodu. Noví závodníci přináší nové firmy, které by se rády prezentovaly se svým závodníkem, sponzory a další zainteresované strany, které mají zásadní ekonomický význam pro vedení závodu. Dalším klíčovým článkem pomyslného řetězu jsou diváci. Jestliže poroste úroveň závodu (což bylo definováno spolu s potřebou zvýšení počtu účastníků za modelový primární úkol pro vedení závodů), lze očekávat i vyšší diváckou návštěvnost a právě diváci v sobě skrývají zcela zásadní ekonomický potenciál. Diváci zaplatí případné vstupné, využijí cateringu,

zakoupí si předváděné předměty u partnerských společností vystavujících a prodávajících ve stáncích v rámci závodu. I z důvodu přilákání širší veřejnosti jsou pořádány nejrůznější doprovodné akce a závody v rámci závodu hlavního. Mezi tradiční akce patří například Xterra EASY, tedy závod pro každého, bez rozdílu výkonností či věku. Jeho základní myšlenkou je rozšíření a propagace ideálů terénního triatlonu Xterra. Jedná se tedy o závod „na zkoušku“ pro příchozí veřejnost. Podobného charakteru s výlučným zaměřením na děti je pak Xterra KIDS. Zde existuje několik kategorií od naprostých amatérů až po závod v rámci Xterra Czech Tour. Zde se uzavírá ona pomyslná spirála, jelikož jedním z úkolů těchto promo-závodů je získání nových sportovců, kteří budou ochotni příští rok startovat v rámci hlavního závodu.

5 ZÁVĚR

V průběhu této práce byl představen terénní triatlon Xterra jako mladé a moderní sportovní odvětví, které v uplynulém desetiletí prudce nabírala na oblibě. Těžila přitom z atraktivního spojení outdoorových sportovních odvětví jako MTB nebo terénní běh, přičemž základním vzorem a východiskem pro vlastní podobu disciplín se stal klasický triatlon. Xterra přidala bezprostřednější kontakt s přírodním prostředím a umožnila i širší veřejnosti ochutnat úskalí a vítězství na sportovním bitevním poli, na které by pravděpodobně v případě klasického triatlonu neměli možnost vstoupit. Zcela zásadní roli zde pak přebírá horské kolo, které oproti klasickému triatlonu hraje významnější roli. Udržet se v balíku cyklistů je výrazně snazší, než pokus o jízdu „v háku“ neprostupným terénem. Celkově lze právě MTB považovat za nejvýraznější element, který odlišuje oba výše zmíněné sporty. I běh je svou povahou náročnější, dochází ke zdolávání větších převýšení a vše se odehrává na čistě přírodních tratích, které mohou být „zpestřeny“ o nejrůznější terénní překážky, brody, šplhání, prudké výběhy či lanové překážky.

Cílem práce bylo potvrdit či vyvrátit hypotézu o rostoucím počtu a kvalitě účastníků závodů Xterra triatlonu. K tomuto účelu byla získána data o účasti závodníků Xterra Hluboká nad Vltavou v letech 2002 až 2008 a jejich následná analýza poskytla dostatečně zřejmé výsledky, pomocí nichž bylo možné dané premisy v některých ohledech potvrdit a v některých vyvrátit. Vzhledem k poměrně úzkému vzorku lze spatřit mírnou kolizi ve spolehlivosti výsledků, pro něž by samozřejmě zařazení většího počtu závodů a tedy i analyzovaných dat v závěru daly fundovanější výsledky, pomocí nichž by bylo možné jasně definovat globální závěry pro celé toto sportovní odvětví. Avšak cílem práce byla analýza daného konkrétního závodu v Hluboké nad Vltavou a pro tento účel lze problém s úzkým vzorkem přehlédnout, obzvláště s přihlédnutím k vysoké validitě dat, která jsou základem pro získání požadovaných výsledků. Pomocí první skupiny zkoumaných dat bylo možné odpovědět na otázku, zda roste či klesá obliba Xterra v Hluboké nad Vltavou. Analýza dokázala, že po prvotním prudkém nárůstu následoval i stejně prudký pokles zájmu, zejména z důvodu náročnosti tratě, která postupem času odradila „sváteční“ účastníky z řad širší veřejnosti. Ale naopak

svou náročností se stala atraktivní pro užší, ale výkonnostně zdatnější skupinu poloprofesionálních a profesionálních sportovců. Premisa o vzrůstající tendenci počtu účastníků se tedy nepotvrdila, jelikož trendová křivka měla klesající tendenci. Otázkou pro hlubší zkoumání by bylo porovnání růstu či ústupu oblíbenosti u amatérských účastníků a již zmíněných výkonnostních sportovců. V zásadě však lze tuto hypotézu považovat za vyvrácenou. V případě druhého předpokladu, jehož podstatou byl zmenšující se časový odstup prvního a padesátého závodníka, byla data zcela průkazná a umožňují zcela objektivně posoudit rostoucí výkonnost a vyrovnanost startovního pole bez ohledu na jeho prvotní skladbu (nezáleží na faktu, zda závodí amatérští sportovci, či polo a profesionální závodníci, důležitá je jen rostoucí výkonnost). Analýza vstupních dat potvrdila hypotézu, že dochází v průběhu let ke stírání rozdílů mezi prvním a padesátým závodníkem a tudíž lze konstatovat rostoucí vyrovnanost startovního pole.

Jak již bylo uvedeno, problematika triatlonu, terénního triatlonu, jejich společných znaků, rozdílů a vývoje je mnohem širší než skýtá rozsah této práce, proto byl prostor některým tématům věnován pouze zkratkovitě, jiná byla pominuta zcela. Logika uvedeného výběru byla přibližně taková, že bylo snahou uvést fakta relevantní k získání základní orientace v oblasti rozdílů mezi klasickým triatlonem a Xterrou a zároveň prokázání, či vyvrácení výše uvedených hypotéz. Vzhledem k poměrně krátké době existence závodů terénních triatlonů jsou literární zdroje značně omezeny. Čerpáno bylo převážně z internetových zdrojů, z literatury o klasickém triatlonu a z vlastních zkušeností.

Seznam použité literatury

1. FORMÁNEK J. a HORČIC J., *Triatlon.*, 1. vydání, Praha, Olympia, 2003, ISBN 80-7033-567-X

Internetové zdroje

1. CIRMACIU M., *Hluboká je pro mě hodně důležitá, říká Řehula*, iDnes, 2005. [cit. 2009-25-07]. Dostupné z URL:(http://sport.idnes.cz/hluboka-je-pro-me-hodne-dulezita-rika-rehula-fev-/sporty.asp?c=A050618_110441_sporty_rav)

2. ETRIATLON, *Xterra mě pohltila*, 2005. [cit. 2009-20-07]. Dostupné z URL: (http://www.etriatlon.cz/rozhovory_profily/petr_cvrcek_x-terra_me_pohltila.html)

3. XTERRA. [cit. 2009-20-07]. Dostupné z URL: (<http://xterra.c10.cz/>)
(<http://xterra.c10.cz/cs/trat-plavani>), (<http://xterra.c10.cz/cs/trat-kolo>),
(<http://xterra.c10.cz/cs/trat-beh>)

4. XTERRA, *Co je to Xterra*, 2002. [cit. 2009-20-07]. Dostupné z URL: (<http://www.xterra.cz/showpage.php?name=cojexterra>)

5. XSTYLE, *Brave Xterra Czech*, 2003, ročník 1., číslo 1. [cit. 2009-20-07]. Dostupné z URL: (<http://xstyle.wz.cz/mag01.html>)

Seznam tabulek a grafů:

Tabulka 1.....	22
Tabulka 2.....	25
Graf 1.....	23
Graf 2.....	25

Seznam příloh:

Obrázek 1.....	35
Obrázek 2.....	35
Obrázek 3.....	35
Obrázek 4.....	36

4 PŘÍLOHY

Obrázek 1- <http://xterra.c10.cz/cs/trat-plavani>

Obrázek 2 - <http://xterra.c10.cz/cs/trat-kolo>

Obrázek 3 - <http://xterra.c10.cz/cs/trat-beh>

Horské kolo

Legenda:

- 1 - rám kola
- 2 - odpružená vidlice
- 3 - otvor pro pedály
- 4 - kliky s převodníky
- 5 - středová osa
- 6 - řetěz
- 7 - přehazovačka
- 8 - kazeta s převody
- 9 - řazení
- 10 - brzdové páky
- 11 - brzdové čelisti
- 12 - řídítka
- 13 - pláště
- 14 - ráfek
- 15 - výplet kola
- 16 - náboj
- 17 - sedlo
- 18 - sedlovna
- 19 - přesmykač

Obrázek 4